

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การศึกษาต้นทุนและรายรับต่อครั้งของการให้บริการทันตกรรมในโรงพยาบาลสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2543 – 30 กันยายน 2544 ผลการศึกษาได้นำเสนอโดยแยกเป็น 5 หัวข้อ คือ ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเพื่อคำนวณต้นทุนและรายรับ ผลการคำนวณต้นทุนของการให้บริการทันตกรรม ผลการคำนวณรายรับของการให้บริการทันตกรรม ผลการเปรียบเทียบต้นทุนกับรายรับของการให้บริการทันตกรรม และอัตราการคืนทุน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานบริการทันตกรรม

ปริมาณงาน (คิดเป็นชั่วโมง) จากผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของการให้บริการทันตกรรม พบว่ามีชั่วโมงการปฏิบัติงานรวมทั้งสิ้น 4,079.42 ชั่วโมง โดยงานบริการทันตกรรมมีปริมาณงานมากที่สุด คือ 3,589.42 ชั่วโมง หรือคิดเป็นร้อยละ 87.99 รองลงมาได้แก่ งานทันตกรรมชุมชน และงานบริหาร มีปริมาณงาน 208.00 ชั่วโมง และ 190.00 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 5.10 และ 4.66 ตามลำดับ ส่วนงานวิชาการเป็นงานที่มีปริมาณงานน้อยที่สุดใน 4 งานหลัก คือ มีปริมาณงาน 92.00 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 2.25 ดังแสดงในตาราง 5.1

ตาราง 5.1 จำนวนและร้อยละของปริมาณงาน จำแนกตามกลุ่มงานหลัก 4 กลุ่ม

ลักษณะงานหลัก	จำนวนชั่วโมง	ร้อยละ
1.งานบริหาร	190.00	4.66
2. งานบริการ	3,589.42	87.99
3. งานวิชาการ	92.00	2.25
4. งานทันตกรรมชุมชน	208.00	5.10
รวม	4,079.42	100.00

เมื่อพิจารณาเฉพาะงานบริการทันตกรรม ซึ่งมีปริมาณงานทั้งหมด 3,589.42 ชั่วโมงนั้น พบว่างานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน) มีปริมาณงานมากที่สุด คือ 1,116.39 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 31.10 รองลงมาได้แก่งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด , งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน) และงานปริทันตวิทยาตามลำดับ โดยมีปริมาณงาน 838.75 , 809.00 และ 439.50 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 23.37 , 22.54 และ 12.24 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 5.2

ตาราง 5.2 จำนวนและร้อยละของเวลาที่ใช้ในการบริการทันตกรรมแต่ละประเภท

ประเภทของงาน	จำนวนผู้ป่วย	เวลามาตรฐาน*	จำนวนชั่วโมง	ร้อยละ
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	3,355	0.25	838.75	23.37
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	3,383	0.33	1,116.39	31.10
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	1,618	0.50	809.00	22.54
4. งานปริทันตวิทยา	879	0.50	439.50	12.24
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใสฟัน)	89	1.83	162.87	4.54
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	154	1.00	154.00	4.29
7. งานรักษาคอลงรากฟัน	47	1.08	50.76	1.41
8. งานทันตกรรมป้องกัน	55	0.33	18.15	0.51
รวม	9,580		3,589.42	100.00

* จากเอกสารมาตรฐานเวลาการให้บริการทันตกรรม กองโรงพยาบาลภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2531

5.2 ผลการคำนวณต้นทุนการให้บริการทันตกรรม

5.2.1 ต้นทุนรวมของฝ่ายทันตสาธารณสุข

ต้นทุนทางตรงของฝ่ายทันตสาธารณสุข มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,527,403.00 บาท โดยเป็นต้นทุนค่าแรงงาน (Labor Cost : LC) 1,028,977.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.37 ซึ่งเป็นต้นทุนที่มีปริมาณมากที่สุด รองลงมาได้แก่ต้นทุนค่าวัสดุ (Material Cost : MC) 351,264.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.00 และต้นทุนค่าลงทุน (Capital Cost : CC) 147,162.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.63 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 5.3

ตาราง 5.3 จำนวนและร้อยละของต้นทุนรวม และต้นทุนส่วนต่างๆ ของฝ่ายทันตสาธารณสุข

ลักษณะรายการ	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
1. ต้นทุนค่าแรงงาน (Labor Cost)	1,028,977.00	67.37
2. ต้นทุนค่าลงทุน (Capital Cost)	147,162.00	9.63
- ค่าอาคารสถานที่	47,962.00	3.14
- ค่าครุภัณฑ์ทันตกรรม	86,200.00	5.64
- ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน	13,000.00	0.85
3. ต้นทุนค่าวัสดุ (Material Cost)	351,264.00	23.00
- ค่าวัสดุทันตกรรม	312,666.00	20.47
- ค่ายาและเวชภัณฑ์	30,880.00	2.02
- ค่าวัสดุงานบ้าน	4,804.00	0.32
- ค่าวัสดุสำนักงาน	2,914.00	0.19
ต้นทุนรวมโดยตรง (Total Direct Cost)	1,527,403.00	100.00

5.2.2 ต้นทุนทางตรง จำแนกตามลักษณะ 4 งานหลัก

ตามโครงสร้างการบริหารงานของฝ่ายทันตสาธารณสุข ซึ่งได้แบ่งงานทันตกรรมออกเป็น 4 งานหลัก คืองานบริหาร งานบริการ งานวิชาการ และงานทันตกรรมชุมชนนั้น เมื่อพิจารณาถึงต้นทุนรวมในแต่ละงานหลัก พบว่างานบริการทันตกรรมมีต้นทุนรวมสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.37 ของต้นทุนรวมทั้งหมด รองลงมาได้แก่งานทันตกรรมชุมชน และงานบริหาร คิดเป็นร้อยละ 3.66 และ 3.35 ส่วนงานวิชาการมีต้นทุนรวมน้อยที่สุด คือคิดเป็นร้อยละ 1.62 ของต้นทุนรวมทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 5.4

ตาราง 5.4 จำนวนและร้อยละของต้นทุนแต่ละประเภท จำแนกตามลักษณะ 4 งานหลัก

ประเภทของต้นทุน	งานบริหาร	งานบริการ	งานวิชาการ	งานชุมชน	รวม
1. ค่าแรงงาน (Labor Cost)	47,950.33 (0.05%)	905,396.86 (0.88%)	23,151.98 (0.02%)	52,477.83 (0.05%)	1,028,977.00 (100.00%)
2. ค่าลงทุน (Capital Cost)	2,840.83 (1.93%)	139,840.46 (95.03%)	1,371.65 (0.93%)	3,109.06 (2.11%)	147,162.00 (100.00%)
2.1 ค่าอาคารสถานที่	2,235.03	42,201.76	1,079.15	2,446.06	47,962.00
2.2 ค่าครุภัณฑ์ทันตกรรม	0.00	86,200.00	0.00	0.00	86,200.00
2.3 ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน	605.80	11,438.70	292.50	663.00	13,000.00
3. ค่าวัสดุ (Material Cost)	359.66 (0.10%)	350,337.07 (99.74%)	173.65 (0.05%)	393.62 (0.11%)	351,264.00 (100.00%)
3.1 ค่าวัสดุทันตกรรม	0.00	312,666.00	0.00	0.00	312,666.00
3.2 ค่ายานและเวชภัณฑ์	0.00	30,880.00	0.00	0.00	30,880.00
3.3 ค่าวัสดุงานบ้าน	223.87	4,227.04	108.09	245.01	4,804.00
3.4 ค่าวัสดุสำนักงาน	135.79	2,564.03	65.56	148.61	2,914.00
รวม	51,150.82 (3.35%)	1,395,574.39 (91.37%)	24,697.28 (1.62%)	55,980.51 (3.66%)	1,527,403.00 (100.00%)

สำหรับต้นทุนรวมของงานบริการนั้น เป็นต้นทุนค่าแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 64.88 และต้นทุนค่าลงทุน และต้นทุนค่าวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 10.02 และ 25.10 ตามลำดับ ในขณะที่ต้นทุนรวมของงานบริหาร งานวิชาการ และงานทันตกรรมชุมชน มีต้นทุนค่าแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 93.74 ต้นทุนค่าลงทุน คิดเป็นร้อยละ 5.56 และต้นทุนค่าวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 0.70 ของต้นทุนรวมของแต่ละงานหลักตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 5.5

ตาราง 5.5 จำนวนและร้อยละต้นทุนค่าแรงงาน ค่าลงทุน และค่าวัสดุ จำแนกตาม 4 งานหลัก

ลักษณะงานหลัก \ ต้นทุน (บาท)	ค่าแรงงาน	ค่าลงทุน	ค่าวัสดุ	รวม
งานบริการ	47,950.33 (93.74%)	2,840.83 (5.56%)	359.66 (0.70%)	51,150.82 (100.00%)
งานบริหาร	905,396.86 (64.88%)	139,840.46 (10.02%)	350,337.07 (25.10%)	1,395,574.39 (100.00%)
งานวิชาการ	23,151.98 (93.74%)	1,371.65 (5.56%)	173.65 (0.70%)	24,697.28 (100.00%)
งานทันตกรรมชุมชน	52,477.83 (93.74%)	3,109.06 (5.56%)	393.62 (0.70%)	55,980.51 (100.00%)
รวม	1,028,977.00 (67.37%)	147,162.00 (9.63%)	351,264.00 (23.00%)	1,527,403.00 (100.00%)

5.2.3 ต้นทุนทางตรงของงานบริการทันตกรรม

จากการศึกษาต้นทุนทางตรงของงานบริการทันตกรรมจำแนกตามประเภทของงานบริการ พบว่างานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน) มีต้นทุนรวมสูงที่สุด คือร้อยละ 32.05 ของต้นทุนรวมโดยตรงทั้งหมด รองลงมาได้แก่งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน) , งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด และงานปริทันตวิทยา ซึ่งมีต้นทุนรวมคิดเป็นร้อยละ 27.32 , 19.26 และ 11.06 ของต้นทุนรวมโดยตรงทั้งหมดตามลำดับ ส่วนงานที่มีต้นทุนต่ำที่สุด ได้แก่งานทันตกรรมป้องกัน , งานรักษากล่องรากฟัน และงานศัลยกรรมช่องปาก คิดเป็นร้อยละ 0.50 , 2.17 และ 3.61 ของต้นทุนรวม โดยตรงทั้งหมดตามลำดับ

เมื่อพิจารณาต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนค่าแรงงานและต้นทุนค่าลงทุน (LC +CC) พบว่างานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน) มีต้นทุนคงที่มากที่สุด คือร้อยละ 31.10 ของต้นทุนคงที่ทั้งหมดของงานบริการทันตกรรม รองลงมาได้แก่งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน) , งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด และงานปริทันตวิทยา มีต้นทุนคงที่คิดเป็นร้อยละ 23.37 , 22.54 และ 12.24 ของต้นทุนคงที่ทั้งหมดตามลำดับ งานบริการที่มีต้นทุนคงที่ต่ำที่สุด ได้แก่งานทันตกรรมป้องกัน , งานรักษากล่องรากฟัน และงานศัลยกรรมช่องปาก ซึ่งมีต้นทุนคงที่คิดเป็นร้อยละ 0.51 , 1.41 และ 4.29 ของต้นทุนคงที่ทั้งหมดตามลำดับ

เมื่อพิจารณาต้นทุนหมุนเวียน (Variable Cost) ซึ่งได้แก่ต้นทุนค่าวัสดุ (MC) นั้น พบว่างานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน) และงานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน) มีต้นทุนค่าวัสดุมากที่สุด คือคิดเป็นร้อยละ 41.57 และ 34.88 ตามลำดับ ส่วนงานที่มีต้นทุนค่าวัสดุน้อยที่สุดคืองานทันตกรรมป้องกัน , งานศัลยกรรมช่องปาก และงานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใใส่ฟัน) คิดเป็นร้อยละ 0.47 , 1.60 และ 2.51 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 5.6 และตาราง 5.7

ตาราง 5.6 จำนวนต้นทุนทางตรงทั้งหมด จำแนกตามงานบริการทันตกรรม 8 ประเภท

ต้นทุนตรง	ตรวจ วิเคราะห์	ทันตศัลย กรรม	ทันตกรรม หัตถการ	ปริทันต วิทยา	ทันตกรรม ประดิษฐ์	ศัลยกรรมช่อง ปาก	รักษาคลอง รากฟัน	ทันตกรรม ป้องกัน	รวม
1. ค่าแรงงาน (Labor Cost)	211,566.66	281,598.70	204,062.51	110,859.67	41,082.40	38,845.03	12,803.73	4,578.16	905,396.86
2. ค่าลงทุน (Capital Cost)									
2.1 ค่าอาคารสถานที่	9,861.40	13,125.69	9,511.63	5,167.32	1,914.91	1,810.62	596.80	213.39	42,201.76
2.2 ค่าครุภัณฑ์ทันตกรรม	20,142.60	26,810.13	19,428.15	10,554.60	3,911.33	3,698.31	1219.00	435.87	86,199.99
2.3 ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน	2,672.91	3,557.69	2,578.10	1,400.59	519.03	490.76	161.76	57.84	11,438.68
3. ค่าวัสดุ (Material Cost)									
3.1 ค่าวัสดุทันตกรรม	11,347.46	108,895.91	139,265.61	22,972.72	8,441.02	4,988.50	15,328.55	1,426.23	312,666.00
3.2 ค่ายาและเวชภัณฑ์	10,814.45	10,904.70	5,215.43	2,833.35	286.88	496.40	151.50	177.29	30,880.00
3.3 ค่าวัสดุงานบ้าน	1,480.35	1,492.70	713.92	387.84	39.27	67.95	20.74	24.27	4,227.04
3.4 ค่าวัสดุสำนักงาน	897.95	905.44	433.04	235.26	23.82	41.22	12.58	14.72	2,564.03
รวม	268,783.79	447,290.96	381,208.40	154,411.35	56,218.66	50,438.79	30,294.66	6,927.78	1,395,574.39

ตาราง 5.7 ต้นทุนของประเภทงานบริการทันตกรรมจำแนกตามต้นทุนคงที่ (LC + CC) และต้นทุนค่าวัสดุ (MC)

ประเภทของงาน	ต้นทุนคงที่ (LC + CC)	ต้นทุนค่าวัสดุ (MC)	ต้นทุนรวม (Total Cost)
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	244,243.58 (23.37%)	24,540.21 (7.00%)	268,783.79 (19.26%)
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	325,092.21 (31.10%)	122,198.75 (34.88%)	447,290.96 (32.05%)
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	235,580.40 (22.54%)	145,628.00 (41.57%)	381,208.40 (27.32%)
4. งานปริทันตวิทยา	127,982.18 (12.24%)	26,429.17 (7.54%)	154,411.35 (11.06%)
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใใส่ฟัน)	47,427.67 (4.54%)	8,790.99 (2.51%)	56,218.66 (4.03%)
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	44,844.72 (4.29%)	5,594.07 (1.60%)	50,438.79 (3.61%)
7. งานรักษาคดงรากฟัน	14,781.29 (1.41%)	15,513.37 (4.43%)	30,294.66 (2.17%)
8. งานทันตกรรมป้องกัน	5,285.27 (0.51%)	1,642.51 (0.47%)	6,927.78 (0.50%)
รวม	1,045,237.32 (74.90%)	350,337.07 (25.10%)	1,395,574.39 (100.00%)

5.2.4 ต้นทุนต่อครั้งของงานบริการทันตกรรม

เมื่อพิจารณาต้นทุนเฉลี่ยต่อครั้งของงานบริการทันตกรรม พบว่าต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อผู้ป่วย 1 ราย คิดเป็น 145.68 บาท โดยแยกเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ย (ต้นทุนค่าลงทุน + ต้นทุนค่าแรงงาน) 109.11 บาท และต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย 36.57 บาท

งานรักษาคอลงรากฟันเป็นงานบริการทันตกรรมที่มีต้นทุนรวมเฉลี่ยมากที่สุดคือ 644.57 บาท โดยเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ย 314.50 บาท และต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย 330.07 บาท รองลงมาได้แก่ งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใสฟัน) มีต้นทุนรวมเฉลี่ย 631.67 บาท โดยเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ย 532.90 บาท และต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย 98.78 บาท และงานศัลยกรรมช่องปาก มีต้นทุนรวมเฉลี่ย 327.52 บาท โดยเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ย 291.20 บาท และต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย 36.33 บาท

งานที่มีต้นทุนรวมเฉลี่ยน้อยที่สุดคืองานตรวจวิเคราะห์เวชศาสตร์ช่องปากและงานเบ็ดเตล็ด คือมีต้นทุนรวมเฉลี่ย 80.11 บาท โดยเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ย 72.80 บาท และต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย 7.31 บาท รองลงมาคืองานทันตกรรมป้องกัน มีต้นทุนรวมเฉลี่ย 125.96 บาท โดยเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ย 96.10 บาท และต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย 29.86 บาท และงานทันตศัลยกรรม มีต้นทุนรวมเฉลี่ย 132.22 บาท โดยเป็นต้นทุนคงที่เฉลี่ย 96.10 บาท และต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย 36.12 บาท ดังตาราง 5.8 – 5.11

ตาราง 5.8 ต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อครั้ง จำแนกตามประเภทของงานบริการทันตกรรม

ประเภทของงาน	จำนวนผู้ป่วย (ราย)	ต้นทุนรวม (บาท)	ต้นทุนเฉลี่ยต่อครั้ง (บาท)
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	3,355	268,783.79	80.11
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	3,383	447,290.96	132.22
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	1,618	381,208.40	235.60
4. งานปริทันตวิทยา	879	154,411.35	175.67
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใสฟัน)	89	56,218.66	631.67
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	154	50,438.79	327.52
7. งานรักษาคดงรากฟัน	47	30,294.66	644.57
8. งานทันตกรรมป้องกัน	55	6,927.78	125.96
รวม	9,580	1,395,574.39	145.68

ตาราง 5.9 ต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อครั้ง จำแนกตามประเภทของงานบริการทันตกรรม

ประเภทของงาน	จำนวนผู้ป่วย (ราย)	ต้นทุนคงที่ (บาท)	ต้นทุนคงที่ต่อครั้ง (บาท)
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	3,355	244,243.58	72.80
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	3,383	325,092.21	96.10
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	1,618	235,580.40	145.60
4. งานปริทันตวิทยา	879	127,982.18	145.60
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใสฟัน)	89	47,427.67	532.90
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	154	44,844.72	291.20
7. งานรักษาคดงรากฟัน	47	14,781.29	314.50
8. งานทันตกรรมป้องกัน	55	5,285.27	96.10
รวม	9,580	1,045,237.32	109.11

ตาราง 5.10 ต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ยต่อครั้ง จำแนกตามประเภทของงานบริการทันตกรรม

ประเภทของงาน	จำนวนผู้ป่วย (ราย)	ต้นทุนค่าวัสดุ (บาท)	ต้นทุนค่าวัสดุ ต่อครั้ง (บาท)
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	3,355	24,540.21	7.31
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	3,383	122,198.75	36.12
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	1,618	145,628.00	90.00
4. งานปริทันตวิทยา	879	26,429.17	30.07
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใส่ฟัน)	89	8,790.99	98.78
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	154	5,594.07	36.33
7. งานรักษาคอลงรากฟัน	47	15,513.37	330.07
8. งานทันตกรรมป้องกัน	55	1,642.51	29.86
รวม	9,580	350,337.07	36.57

ตาราง 5.11 ต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อครั้ง จำแนกตามประเภทของงานบริการทันตกรรม

ประเภทของงาน	ต้นทุนคงที่ ต่อครั้ง (บาท)	ต้นทุนค่าวัสดุ ต่อครั้ง (บาท)	ต้นทุนรวม ต่อครั้ง (บาท)
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	72.80	7.31	80.11
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	96.10	36.12	132.22
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	145.60	90.00	235.60
4. งานปริทันตวิทยา	145.60	30.07	175.67
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใส่ฟัน)	532.90	98.78	631.67
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	291.20	36.33	327.52
7. งานรักษาคอลงรากฟัน	314.50	330.07	644.57
8. งานทันตกรรมป้องกัน	96.10	29.86	125.96
รวม	109.11	36.57	145.68

เมื่อเปรียบเทียบอัตราค่าบริการของกระทรวงสาธารณสุขปีพ.ศ. 2537 กับต้นทุนรวมเฉลี่ย และต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ยของการบริการทันตกรรมแต่ละประเภท พบว่าอัตราค่าบริการส่วนใหญ่จะมีความเหมาะสม ยกเว้นงานรักษาคอลงรากฟัน , งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน) และงานทันตกรรมป้องกัน ซึ่งอัตราค่าบริการจะต่ำกว่าต้นทุนรวมเฉลี่ย ดังตาราง 5.12

ตาราง 5.12 ต้นทุนการบริการทันตกรรมแต่ละประเภท เปรียบเทียบกับอัตราค่าบริการของกระทรวงสาธารณสุข

ประเภทของงาน	ต้นทุนรวมเฉลี่ย (บาท / ครั้ง)	ต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย (บาท / ครั้ง)	อัตราค่าบริการของ กระทรวงสาธารณสุข
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	80.11	7.31	
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	132.22	36.12	50 - 180 บาท / ซี่
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	235.60	90.00	ด้านแรก 60 -100 บาท ด้านต่อไป 40-60 บาท แต่ไม่เกินซี่ละ 250 บาท
4. งานปริทันตวิทยา	175.67	30.07	120 - 180 บาท / ครั้ง
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใส่ฟัน)	631.67	98.78	ฟันปลอมบางส่วน ซี่แรก 300 - 400 บาท ซี่ต่อไปซี่ละ 100 บาท ฟันปลอมทั้งปาก 2,400 - 3,500 บาท
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	327.52	36.33	250 - 500 บาท
7. งานรักษาคอลงรากฟัน	644.57	330.07	รากละ 250 - 500 บาท
8. งานทันตกรรมป้องกัน	125.96	29.86	50 บาท / ซี่
รวม	145.68	36.57	

5.3 ผลการคำนวณรายรับจากการให้บริการทันตกรรม

จากการศึกษา พบว่าสามารถเก็บเงินค่ารักษาจากผู้ป่วยได้รวมทั้งสิ้น 317,890.00 บาท เฉลี่ย 40.49 บาท / ราย ในขณะที่รายได้ที่พึงได้ (คัดจากอัตราค่าบริการที่กระทรวงสาธารณสุข กำหนดไว้) เป็น 956,840.00 บาท เฉลี่ย 99.88 บาท / ราย

งานบริการทันตกรรมที่มีรายรับเฉลี่ยมากที่สุด คืองานรักษาคอลงรากฟัน คิดเป็น 524.89 บาท / ราย รองลงมาได้แก่งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใส่ฟัน) , งานปริทันตวิทยา และงานศัลยกรรมช่องปาก โดยมีรายรับเฉลี่ย 194.49 , 103.78 และ 85.71 บาท / ราย ตามลำดับ

ส่วนงานบริการทันตกรรมที่มีรายรับเฉลี่ยน้อยที่สุด คืองานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด มีรายรับเฉลี่ย 5.15 บาท / ราย รองลงมาคืองานทันตกรรมป้องกัน และงานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน) มีรายรับเฉลี่ย 19.09 และ 35.87 บาท / ราย ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 5.13 และ 5.14

ตาราง 5.13 รายรับจริง รายได้ที่พึงได้ และอัตราการเก็บเงินได้จากการให้บริการทันตกรรม

ประเภทของงาน	จำนวนผู้ป่วย (ราย)	รายรับจริง (บาท)	รายได้ที่พึงได้ (บาท)	อัตราการเก็บ เงินได้ (%)
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ ช่องปากและงานเบ็ดเตล็ด	3,355	17,280.00	31,140.00	55.49
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	3,383	121,360.00	387,100.00	31.35
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	1,618	101,800.00	264,600.00	38.47
4. งานปริทันตวิทยา	879	91,220.00	170,490.00	53.50
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใส่ฟัน)	89	17,310.00	42,340.00	40.88
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	154	13,200.00	27,950.00	47.23
7. งานรักษาคอลงรากฟัน	47	24,670.00	24,670.00	100.00
8. งานทันตกรรมป้องกัน	55	1,050.00	8,550.00	12.28
รวม	9,580	387,890.00	956,840.00	40.54

ตาราง 5.14 รายรับเฉลี่ย และรายได้ที่พึงได้เฉลี่ยจากการให้บริการทันตกรรม

ประเภทของงาน	รายรับจริงเฉลี่ย (บาท / ครั้ง)	รายได้ที่พึงได้เฉลี่ย (บาท / ครั้ง)
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	5.15	9.28
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	35.87	114.43
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	62.92	163.54
4. งานปริทันตวิทยา	103.78	193.96
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใส่ฟัน)	194.49	475.73
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	85.71	181.49
7. งานรักษากล่องรากฟัน	524.89	524.89
8. งานทันตกรรมป้องกัน	19.09	155.45
รวม	40.49	99.88

5.4 การเปรียบเทียบต้นทุนกับรายรับของการบริการทันตกรรม

เมื่อเปรียบเทียบรายรับเฉลี่ยและต้นทุนรวมเฉลี่ย พบว่าในทุกประเภทของงานบริการทันตกรรม มีรายรับเฉลี่ยต่ำกว่าต้นทุนเฉลี่ย แต่เมื่อเปรียบเทียบรายรับเฉลี่ยกับต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย พบว่ามีเพียงงานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด , งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน) , งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน) และงานทันตกรรมป้องกันเท่านั้น ที่มีรายรับเฉลี่ยต่ำกว่าต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย ดังแสดงในตาราง 5.15 และ 5.16

ตาราง 5.15 ต้นทุนรวมเฉลี่ย และรายรับเฉลี่ยต่อครั้งของงานบริการทันตกรรม

ประเภทของงาน	ต้นทุนรวมเฉลี่ย (บาท / ครั้ง)	รายรับจริงเฉลี่ย (บาท / ครั้ง)	ผลต่างระหว่างรายรับ กับต้นทุนรวมเฉลี่ย (บาท)
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	80.11	5.15	- 74.96
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	132.22	35.87	- 96.35
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	235.60	62.92	- 172.68
4. งานปริทันตวิทยา	175.67	103.78	- 71.89
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใส่ฟัน)	631.67	194.49	- 437.18
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	327.52	85.71	- 241.81
7. งานรักษาคดงรากฟัน	644.57	524.89	- 119.68
8. งานทันตกรรมป้องกัน	125.96	19.09	- 106.87
รวม	145.68	40.49	- 105.19

ตาราง 5.16 ต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ยและรายรับเฉลี่ยต่อครั้งของงานบริการทันตกรรม

ประเภทของงาน	ต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย (บาท / ครั้ง)	รายรับจริงเฉลี่ย (บาท / ครั้ง)	ผลต่างระหว่างรายรับเฉลี่ย กับต้นทุนค่าวัสดุเฉลี่ย (บาท)
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	7.31	5.15	- 2.16
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	36.12	35.87	- 0.25
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	90.00	62.92	- 27.08
4. งานปริทันตวิทยา	30.07	103.78	73.71
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใส่ฟัน)	98.78	194.49	95.71
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	36.33	85.71	49.38
7. งานรักษาคดงรากฟัน	330.07	524.89	194.82
8. งานทันตกรรมป้องกัน	29.86	19.09	- 10.77
รวม	36.57	40.49	3.92

5.5 อัตราการคืนทุน

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการคืนทุนรวม พบว่าทุกประเภทของงานบริการมีรายรับจริงต่ำกว่าต้นทุน โดยงานรักษาคอลงรากฟันมีอัตราการคืนทุนรวมสูงที่สุด คือ ร้อยละ 81.55 รองลงมาคืองานปริทันตวิทยา มีอัตราการคืนทุนรวม ร้อยละ 59.09 ส่วนงานที่มีอัตราการคืนทุนรวมต่ำที่สุดคืองานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด มีอัตราการคืนทุนรวมเพียงร้อยละ 6.43 รองลงมาคืองานทันตกรรมป้องกัน มีอัตราการคืนทุนรวม ร้อยละ 15.06

เมื่อพิจารณาเฉพาะอัตราการคืนทุนค่าวัสดุ พบว่างานปริทันตวิทยามีอัตราการคืนทุนค่าวัสดุสูงที่สุด คือร้อยละ 345.13 และงานศัลยกรรมช่องปาก , งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใใส่ฟัน) และงานรักษาคอลงรากฟัน มีรายรับจริงสูงกว่าต้นทุนค่าวัสดุ คือมีอัตราการคืนทุนค่าวัสดุเป็นร้อยละ 235.92 , 196.92 และ 159.02 ตามลำดับ ส่วนงานที่มีอัตราการคืนทุนค่าวัสดุน้อยที่สุด คืองานทันตกรรมป้องกัน มีอัตราการคืนทุนค่าวัสดุร้อยละ 63.93 รองลงมาคืองานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน) และงานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด มีอัตราการคืนทุนค่าวัสดุ ร้อยละ 69.91 และ 70.45 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 5.17

ตาราง 5.17 อัตราการคืนทุนรวม (Net Cost Recovery) และอัตราการคืนทุนค่าวัสดุ (Material Cost Recovery)

ประเภทของงาน	อัตราการคืนทุนรวม (%)	อัตราการคืนทุนค่าวัสดุ (%)
1. งานตรวจวิเคราะห์ เวชศาสตร์ช่องปาก และงานเบ็ดเตล็ด	6.43	70.45
2. งานทันตศัลยกรรม (ถอนฟัน)	27.13	99.31
3. งานทันตกรรมหัตถการ (อุดฟัน)	26.71	69.91
4. งานปริทันตวิทยา	59.09	345.13
5. งานทันตกรรมประดิษฐ์ (ใส่ฟัน)	30.78	196.89
6. งานศัลยกรรมช่องปาก	26.17	235.92
7. งานรักษาคอลงรากฟัน	81.55	159.02
8. งานทันตกรรมป้องกัน	15.06	63.93
รวม	27.79	110.72